

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA,

Aşağıda yer alan sorularımın İçişleri Bakanı Sebahattin Öztürk tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını saygı ile dilerim.

Şenal Sarıhan

Ankara Milletvekili

21.07.2015 tarihinde saat 11:50 sularında Urfa'nın Suruç İlçesi Amara Kültür Merkezi önündeki çay bahçesinde, Sosyalist Gençlik Dernekleri Federasyonu (SGDF) üyelerininin 'Kobanê'nin yeniden inşası' konusunda yaptığı basın açıklaması sırasında, bombalı saldırı sonucu 32 kişi hayatını kaybetmiş, 40'ı ağır olmak üzere 100'den fazla kişi de yaralanmıştır.

Basına yansıyan açıklamalara göre katliamı gerçekleştiren veya gerçekleştirenler İŞİD adlı örgütün elemanıdır. Suriye'de yaşanmakta olan iç savaşın yol açtığı kargaşa ve kaos ortamından beslenip büyüyen İŞİD, çağdışı dinci terör örgütlenmelerinin en yaygın ve sistematik insan katliamlarını gerçekleştirenlerden biridir. Aynı zamanda esnek yapılı, eleman sağlamada geniş bir coğrafyaya ulaşma olanaklarına sahip bir örgütlenmedir. 2011 yılından itibaren de bu örgütlenmeye en büyük lojistik destek Türkiye'nin denetimsiz sınırlarından sağlanmaktadır.

Uluslararası toplumun baskıları sonucu son dönemlerde bazı önlemlerin alındığı ifade edilse de Türkiye'nin bugüne kadar sürdürdüğü yanlış Suriye politikaları, Reyhanlı'da elli üç kişinin, Hatay Cilvegözü Sınır Kapısında on dört kişinin, Niğde'de iki kişinin öldürülmesinde olduğu gibi, son olarak otuz iki kişinin yaşamını yitirdiği Suruç 'ta yaşanan katliamın da asli nedenlerinden biridir.

Siyaset biliminin temel ilkelerine, evrensel insan hakları belgelerine, Anayasamıza ve temel hak ve özgürlükleri düzenleyen ulusal hukuk kurallarına göre; yurttaşların en temel hakkı olan **yaşam hakkının korunması**, devletlerin ve hükümetlerin varlık nedenidir ve mutlak olarak sorumluluğu altındadır.

Yaşam hakkının içerdiği temel güvenceler ve devlete yüklediği ödevler; Anayasamızda ve Anayasanın 90. Maddesi gereğince ulusal hukukun bir kuralı haline gelmiş olan uluslararası insan hakları belgelerinde, açıkça düzenlenmiş bulunmaktadır.

Anayasamızın “Devletin temel amaç ve görevleri” başlıklı 5.maddesinde:

“ Devletin temel amaç ve görevleri, ...toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır”. Denilmektedir.

“Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı” başlıklı 17. Maddesinde; Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz.” hükmü bulunmaktadır.

Türkiye’nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin “Yaşama Hakkı” başlıklı 2. Maddesinde de: “Herkesin yaşam hakkı yasanın koruması altındadır. Yasanın ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın yerine getirilmesi dışında hiç kimse kasten öldürülemez.” denilmektedir.

Aynı hüküm BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin 3. Maddesinde ve Birleşmiş Milletler Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi’nin 6. Maddesinde düzenlenmiş bulunmaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin vermiş olduğu kararlar çerçevesinde yaşam hakkına ilişkin geniş bir içtihat oluşmuş bulunmaktadır. Mahkeme bu kararlarda şu saptamalarda bulunmaktadır:

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 2. Maddesinden kaynaklanan en temel yükümlülüklerden birisi, kişinin yaşam hakkının devlet tarafından garanti altına alınmasıdır. İki yönlü olan bu yükümlülük, bir yandan kişinin yaşamına devlet tarafından son verilmemesini (negatif/ yapmama yükümlülüğü) ve diğer yandan da, yaşamı riskte olan kişilerin bu riski bertaraf edecek şekilde, devlet tarafından korunmasını zorunlu kılmaktadır. (Pozitif/ yapma yükümlülüğü). Pozitif yükümlülük, yaşam hakkını korunması bağlamında, özellikle de yaşamı risk altında olan kişilerin korunması bağlamında devletin, etkin ve gerekli önlemleri almak zorunda olmasını ifade etmektedir. Mahkeme ayrıca, Sözleşmeye taraf devletlerin ölüm olaylarına dair etkin soruşturma yükümlülüğü altında olduğunu belirterek, olumlu (pozitif) yükümlülüğün sınırlarını içtihatları ile genişletmiş bulunmaktadır.

Sözleşme’nin 2. maddesinden kaynaklanan bu pozitif yükümlülük; ölümle sonuçlanan olaylara dair taraf devletin resmi makamlarınca etkin bir soruşturma yürütülmesini içermektedir. Bu yükümlülük, sadece devlet görevlilerinin kasten veya taksirle sebep oldukları yaşam hakkı ihlallerine

469

münhasır olmayıp, meydana gelen her türlü yaşam hakkı ihlaline ilişkin ortaya çıkan bir yükümlülüktür.

Keza yine 2.Madde bağlamında devletin diğer bir negatif/ yapmama yükümlülüğü de, egemenliği altında bulunan kişilerin hayatlarını hukuka aykırı olarak sonlandırmamasıdır.

Mahkeme, *Öneryıldız / Türkiye* adlı başvuruda vermiş olduğu 30 Kasım 2004 tarihli kararında, **“Madde 2’nin amaçları bağlamında yaşamı korumak için tüm uygun adımların atılmak zorunda olduğuna dair olumlu yükümlülük her şeyin ötesinde ve esas olarak, Devlet açısından yaşama yönelik tehditleri karşı etkin bir caydırıcı olarak tesis olunacak yasal ve idari çerçevenin hayata geçirilmesini zorunlu kılar” demektedir.** (bkz.; İlhan / Türkiye [BD],no.22277/93, paragraf.91, ECHR 2000-VII; Kılıç / Türkiye, no.22492/93,paragraf.62, ECHR 2000-III; ve Mahmut Kaya, no.22535/93, paragraf.85,ECHR 2000-III)

Opuz / Türkiye adlı başvuruda vermiş olduğu 9 Haziran 2009 tarihli kararında da Mahkeme: “Modern toplumların denetlenmesinin zorluğunu, insanın tutumlarının öngörülemezliğini ve önceliklere ve kaynaklara uygun olarak yapılmak zorunda olan operasyon tercihleri göz önüne alarak, yaşam hakkı konusunda devletin pozitif yükümlülüğünün ortaya çıkabilmesi için resmi makamların, kimliği tespit edilmiş olan bir şahsın hayatına yönelik üçüncü bir şahsın kanuna aykırı eyleminden kaynaklanacak gerçek ve pek yakın bir tehlikenin mevcut olduğunu bildiklerinin veya bilmelerinin gerekli olduğunun ve koşullar çerçevesinde bu riskten kaçınılmasına olanak verecek yetkileri dahilindeki tedbirleri almadıklarının tespit gerekmektedir...”

Bu çerçevede, devletin Suruç’ta gerçekleşen katliamda ölen silahsız, sivil gençlerin yaşam haklarını korumadığı, gerekli özen ve önlemleri almadığı, yakın bir süre önce, özellikle de 7 Haziran Genel Seçimler sürecinde yaşanan benzer saldırılarda da bu görevini yerine getirmemiş olduğu, etkin ve şeffaf biçimde soruşturma yapmayan ve gerekli önlemleri almayan bu iktidarın sorumluluğunun boyutunun ne olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır.

Bu çerçevede;

- 1) Suruç’ta gerçekleşen katliam öncesinde, MİT ve diğer istihbarat güçlerinin ulaşmış oldukları herhangi bir istihbarat olup olmadığı konusunda bir bilgiye sahip misiniz?
- 2) Çeşitli illerden oraya gelmiş bulunan gençler, Suruç’a gelene kadar geçmiş oldukları yol güzergahlarında ve Suruç kent merkezinde defalarca aranmış olmasına karşın, kimliği saptanmış olduğu iddia edilen failin onlarla birlikte gelmiş olduğu yönündeki iddialar, ne kadar doğrudur?

- 3) Olay anında, Amara Kültür Merkezi'nin önündeki güvenlik kameralarının çalışmadığı yönündeki iddialar doğru mudur? Buna ilişkin bir tespit yapılmış mıdır?
- 4) Fail olduğu iddia edilen kişinin Adıyaman'da sürekli gitmekte olduğu bildirilen çay ocağının kimlere ait olduğu, kimlerin oraya gitmekte olduklarına dair soruşturma ve inceleme yapılmış mıdır? Bu kişiler hakkında herhangi bir hukuki, idari ve cezai işlem yapılmış mıdır?
- 5) Bu eylemi yapmış olduğu saptanan failin HDP 'nin Diyarbakır Mitinginde bombayı koyan kişi ile tanıdık olduğu yönündeki bilgiler doğru mudur?
- 6) Gerçekleşmiş olan eylem ile geçmişte Niğde'de, Reyhanlı'da ve Cilvegözü'nde gerçekleştirilmiş olan eylemler arasında herhangi bir bağlantı tespit edilmiş midir? Buna ilişkin bulgular mevcut mudur?
- 7) Türkiye'de İŞİD hücrelerinin varlığı takip edilmekte midir? Bu yapıları kontrol altına almak için ne tür işlemler yapılmakta ve önlemler alınmaktadır?
- 8) İŞİD'in Türkçe yayınlamakta olduğu Konstantiniyye adlı dergi, yöneticileri ve yazarları hakkında herhangi bir araştırma ve soruşturma yapılmakta mıdır?
- 9) Sınır güvenliğini sağlamak üzere oluşturulacağı açıklanmış olan "Sınır Fiziki Güvenlik Sistemi", katliamlardan önce uygulamaya konulamaz mıydı? Bu önlemlerin alınması için neden bu kadar beklenilmiştir?
- 10) Yaşanmış olan katliamları araştırmak üzere Meclis Araştırma Komisyonu oluşturulması düşünülmekte midir? Buna ilişkin yapılan hazırlıklar nelerdir?